

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ה שנת ה'כ"א לעלון
פרשת ואתחנן הפטרה נחמו
כניסת השבת: 19:12
יציאת השבת: 20:02
לשיטת רבנו תם: 20:54
גיליון מס' 945

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז – ביאורים לפרשה

כידוע פרשת ואתחנן נקראת כל שנה בשבת שלאחר תשעה באב (שבת נחמו). עובדה זו הסביר המגיד רבי ישראל מקוויניץ זי"ע בספרו עבודת ישראל: שכיודע נפסק בהלכה ש"ע (או"ח סי' תקנד) אסור ללמוד תורה בתשעה באב (חוץ מהדברים המותרים כמדרשי "איכה", אגדות החורבן וכו') כי הלימוד גורם שמחה לאדם, ככתוב: פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים יט, ט). ואין לשמוח ביום החורבן והאבל הלאומי של עם ישראל. משום כך אנו קוראים פרשת ואתחנן, המספרת על מתן תורה לישראל, מיד אחרי תשעה באב – שבו פסקנו מלימוד תורה – כדי להדגיש קבל עולם ומלואו, שאנו מתחילים שוב את לימוד התורה ומקבלים עלינו מחדש עול מלכות שמים ועול מצוות.

אריכות ימים

ללמד אתכם חוקים ומשפטים (ד, יד)
ללמד אתכם-פרש"י: תורה שבע"פ.

מסופר שהגאון בעל חת"ס סופר היה נוהג להאריך מאוד בתפילתו. פעם אמר לו אחד מגדולי הדור: שכתוב במשלי (כח, ט) מסיר אונן משמע תורה, גם תפלתו תועבה, משתמע מפסוק זה, שאין להאריך בתפילה על חשבון לימוד התורה... השיב לו החת"ס סופר: על זה איני דואג כלל. שהרי כבר מובטחים אנו מפי חז"ל במסכת ברכות (נד:) ואמר רב יהודה שלשה דברים המאריך בהן מאריכין ימיו ושנותיו של אדם: המאריך בתפלתו, והמאריך על שלחנו, והמאריך בבית הכסא – והמאריך בתפלתו מעליותא הוא, נמצא אפוא, שאם אאריך בתפילה, אזכה בעזרת ה' לאריכות ימים, וכך אוכל להשלים את שעותיי בלמוד התורה – שעות שהחסרתי בגלל אריכות התפילה...

עלינו לשבח

יודעת היום...כי ה' הוא האלוהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת (ד, לט) פסוק זה מסיים את הקטע הראשון בתפילת עלינו לשבח, הנאמרת על-ידינו בברכת מלכויות בראש השנה ובסיום התפילות בכל ימות השנה.

כמה מחכמי ישראל מוצאים במלים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת – הנחיה נאותה לדרך שכל אדם ראוי לילך בה בחיים: (א) בשמים ממעל – כשמדובר בענייני שמים, כהשגת תורה ויראת-שמים ועידון המידות. עליך להתבונן ממועל – כלפי אלה שעומדים בתחומים אלה מעליך, וכתוצאה מכך תשאף להידמות אליהם ולהתקדם ככל האפשר במעלות התורה.

(ב) ועל הארץ מתחת – בעניינים ארציים, כהשגת ממון וצרכים גשמיים, עליך להסתכל באלה שמצויים מתחת – שיש להם פחות ממך ומצבם הגשמי קשה ממצבך. כתוצאה מכך תהיה שמח בהישגים הגשמיים.

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

עטרת פז – עאמר עורך

בתחלת פרשתנו מתארת התורה את הבקשה והתחינה של משה רבנו מבואר עולם שיוזכה ביחד עם אחורני עולי מצרים (בפרט לאחר תשעה באב האחרון במדבר), להיכנס לארץ ישראל, ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ג, כג), פירש רש"י בעת ההיא לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמיתי שמא הותר הנדר.

כאן רש"י מחדש לנו שאי כניסת משה רבנו לארץ ישראל היה מכוח נדר, נדר מה' יתברך ולכאורה אם קיים נדר מצד ה' מדוע שמושה רבנו יבקש להתירו.

נקדים שמצד הגזירה שנגזרה על משה רבנו שלא להיכנס לארץ ישראל לא רק מצד חטא מי מריבה, שהתורה אומרת: לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם, אלא יש עוד גזירה מצד ה' למשה, שהרי משה רבנו פונה לה' יתברך בטרם תבאנה מכות מצרים על המצרים אומר משה: למה הרעות לעם הזה, השיבו הקב"ה עתה תראה אשר אעשה לפרעה, (שמות ו, א) ופירש"י עתה תראה וגו' הרהרת על מדותי לא כאברהם וכו' לפיכך עתה תראה, העשוי לפרעה תראה ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ.

בספר משכיל לדוד מחדש שמושה רבנו היה סבור דהגזירה שנגזרה עליו בחטא מי מריבה שהותרה לאחר מלחמת סיחון ועוג, ואם כן יוכל הוא להתיר את נדר ה' באומרו: ואתחנן אל ה' בעת ההיא, אולם הנדר הראשון נשאר במקומו, לפיכך ביקש והתפלל אעברה נא שיותר אף גם הנדר הראשון.

ידועה הגמרא במסכת ראש השנה (יח.) על גזר דין שיש עימו שבועה אין תפילה מועלת לבטלה, ואילו גזר דין שאין עמו שבועה מועלת תפילה לבטלו.

גזר דינו של משה שלא יכנס לארץ היתה בשבועה: וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בא אל הארץ הטובה (ד, כא), וממילא לא התפלל משה כל עוד שהשבועה עומדת במקומה, שהרי גזר דין שיש עמה שבועה אין תפילה מועלת לבטלה, אבל לאחר מלחמת סיחון ועוג, משה רבנו חשב שהותר הנדר.

יוצא אפוא שאם כן גזר דין שאין עימו שבועה שעדיין צריך תפילה כדי לבטלו, לפיכך התפלל משה רבנו כדי שהגזירה תתבטל, ומכאן מובנת השאלה מדוע התחנן משה.

כיוצא בזה ניתן לפרש כפי שמצינו בגזירת המרגלים היו שתי גזירות. האחת שימותו כולם במדבר והשניה שלא יראו את הארץ, והנה על הגזירה הראשונה התפלל משה ונתבטלה הגזירה, אבל על הגזירה השניה לא התפלל, ואם כן, מה יש בין ב' הגזירות.

אך לפי הנ"ל יבואר היטב, שהגזירה הראשונה היתה ללא שבועה! אבל הגזירה השניה היתה בשבועה, כמו שכתוב לעיל ויקצוף וישבע לאמר אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה אשר נשבעתי לתת לאבותיכם (א, לד-לה), ולכן על הגזירה הראשונה התפלל משה רבנו שידע שתועיל לכך תפילה, אולם על הגזירה השניה לא התפלל משום שזה גזר דין בשבועה שלא מועילה לכך תפילה.

שבת שלום, העורך!

הליכות מלכי – ברכת שהחיינו

א) קנה בגד חדש אפילו היה לו בגד כזה תחלה, יש לו לברך שהחיינו בשם ומלכות. ואף שמעיקר הדין היה צריך לברך בעת קניית הבגד, כבר נהגו שלא לברך אלא עד שעת לבישת הבגד. ועל דבר שאינו חשוב כל כך, כגון חלוק או לבנים או מנעלים וגרביים, או כיפה, אין לברך שהחיינו.

ב) הקונה מכונית חדשה, והוא שמח בה, וכן הקונה תכשיטי זהב לאשתו, ושאר כלים שהוא שמח בהם, אף שמעיקר הדין היה רשאי לברך על זה שהחיינו, כבר נהגו בכל אלה לברך שהחיינו על בגד חדש, ולפטור הכלים שקנה.

ג) כבר פשט המנהג שבעת סעודת חינוך הבית, בעל הבית ממברך שהחיינו על פרי חדש, או על בגד חדש [ולובשן], ומתכוונים לפטור את הדירה והרהיטים החדשים. ומכל מקום הקונה דירה והוא שמח מאד בקנייתו ורוצה לברך שהחיינו, ואין לו בגד חדש, רשאי לברך שהחיינו.

ד) מי שנתמנה לאיזה משרה חשובה, ונכבדי הקהל נתנו לו דירה לדור בה בחנם, נכון שיברך שהחיינו על בגד חדש, ויפטור את הדירה.

ה) אין לברך שהחיינו בעת חנוכת בית כנסת, וגם לא יברכו הטוב והמטיב. וכל שכן שאין לברך שהחיינו בעת יריית אבן הפינה לבית הכנסת, או יציקת היסודות.

ו) מי שנבחר לכהונת רב ואב בית הדין, או מי שזכה בקבלת תואר הוקרה מנכבדי הקהל, הנכון שילבש בגד חדש, או גלימה חדשה, ויברך עליה שהחיינו, ויכין בברכתו לפטור את השמחה בבחירתו או בקבלת התואר.

ז) אין לברך שהחיינו ביום מלאת לאדם שבעים או שמונים שנה. ואם ירצה ילבש בגד חדש ויברך על הבגד שהחיינו, ויפטור בזה את שמחתו שזכה להגיע לגיל זה.

ח) מי שנתבשר שנולד לו בן או נכד, אין לו לברך שהחיינו, אף אם נולד לו הבן אחר שנים רבות והוא שמח שמחה גדולה בלידתו.

ט) טוב שאבי הבן יכין בברכת שהחיינו שמברך בעת המילה, גם על הולד. ואם ירצה יברך על בגד חדש שהחיינו.

י) הקונה ספר תורה חדש לעצמו, אין לו לברך שהחיינו בעת שקורא בספר לראשונה, אף שיש לו בזה שמחה גדולה. וכל שכן מי שקונה ספרי קודש חדשים ושמח בהם, שאין לו לברך על זה שהחיינו. ואם רוצה לברך שהחיינו על בגד חדש בעת שעולה לקרוא בספר תורה החדש שרכש, או שתתם לבית הכנסת, רשאי לברך שהחיינו על הבגד חדש, אך יקדים לברך שהחיינו קודם ברכות התורה, בעת שילבש את הבגד החדש סמוך לקריאת התורה, ולא יברך שהחיינו אחר ברכת התורה.

יא) מי שזכה להדפסת ספרו בחידושי תורה והלכה, אין לו לברך ברכת שהחיינו עם הוצאת הספר, וכל שכן עם סיום כתיבת הספר. ואם ירצה ילבש בגד חדש ויברך עליו שהחיינו. (ע"פ ילקוט יוסף הל' ברכות)

לע"נ מרן הג"ר מאיר נסים מאזוז בן הרבנית כמסנה זצ"ל
הג"ר דוד שלום צדקה בן הרבנית פהימה זצ"ל
לע"נ ה"ה יהודה ברנס בן אינס ז"ל
לע"נ ה"ה רחמים (רחמי) גניש בן חותה ז"ל

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

פניו של הרופא היו חמורות סבר. הריאות שלו קורסות. אין לנו שום דרך לרפא אותו, פסק, החולה היה אברך חסיד בעלז, שלקה במחלת ריאות קשה ואושפז במרכז הרפואי בילינסון בפ"ת. טיפל בו מנהל המחלקה, פרופסור בכיר, בעל שם. הרופא היה בן למשפחת רבנים מפוארת, שהתרחק זה שנים רבות מדרך היהדות. תוצאות הבדיקות הרפואיות היו חד-משמעיות: מצבו של החולה חמור מאד. הרופא הבהיר כי לא ניתן לעשות דבר, וכי אפסו הסיכויים להצילו.

בני המשפחה לא ידעו את נפשם מרוב בהלה וצער. אימו של האברך, בתו של חסיד בעלז ידוע ונכבד, שאף זכה להיות משמש אצל רבי ישכר-דב רוקח, האדמו"ר השלישי לבית בעלז, לא הרימה ידיים. היא מיהרה לגשת אל בנו, כ"ק מרן האדמו"ר רבי אהרן מבעלז, שהתגורר בתל-אביב, כדי שיתפלל על חיי בנה.

בבואה לבית הצדיק נאמר לה שאין אפשרות להיכנס כעת אל הרבי. במר ליבה החלה לדפוק על דלת החדר. רבי אהרן, ששמע את קולה, הורה להכניסה פנימה. **אנא, רבי, התפלל על בני! חיינו בסכנה חמורה!** התחננה האם בבכי. רבי אהרן האזין לדבריה, הניח ראשו בין זרועותיו, ופתאום אמר: **אין לו שום בעיה בריאותי! לנו מייד אל הרופא ובקשו ממנו לעשות צילום ריאות נוסף, ותראו שעוד לפני חג השבועות נבין ישוב לביתו בריא ושלם.**

דבריו, שנאמרו בנחרצות, לא הותירו מקום לספק. בלי להתמהמה יצאה האם לבית הרפואה בילינסון ומסרה לפרופסור את הוראת הרבי, מילה במילה.

ממתי הרבי מבין בריאות? לגלג הרופא בסרקזם (עלבון חבוי). הריאות שלו במצב חמור כל-כך, שאין טעם לבדוק אותן שוב. אין בכך שום תועלת, קבע.

אך האשה 'אמא לביאה' לא ויתרה. כבת למשפחה חסידית שורשית, ידעה היטב שצדיקים רואים את המציאות בעיניים זכות ומאירות. היה לה ברור שהרבי רואה דברים שבני-אדם רגילים אינם מסוגלים להבין. היא התחננה והתעקשה לבצע בדיקה נוספת. **אם הרבי ציווה – חייבים לבצע את הוראתו, אמרה לרופא בנחישות.**

הפרופסור התרשם מאמונתה התמימה, ומתוך רחמים על האשה נענה לבקשתה. תוצאות הבדיקה הפתיעו את הרופא לחלוטין. בצילום החדש לא נראה שום ממצא פתולוגי. הריאות היו נקיות לחלוטין, בריאות לגמרי, כאילו מעולם לא הייתה שם מחלה. הרופא נותר המום. הוא לא הבין כיצד מציאות רפואית ברורה כל-כך נעלמה כלא הייתה בתוך ימים אחדים.

ראיתי אדמו"רים רבים, אך רבי זה אינו אלא מלאך! קרא בהתפעלות בלתי-מוסתרת. אני משמש כבר ארבעים ושתיים שנה כרופא מומחה. מעולם לא אירע לי מקרה דומה!

לאחר שנרגע מעט מתדהמתו ביקש הפרופסור לנסוע אל כ"ק האדמו"ר רבי אהרן ולהכירו אישית. ואכן כך עשה. כשהתייצב מול הרבי, הושיט את ידו לשלום, ואולם הרבי נמנע מלהושיט לו יד בחזרה.

הבטח לי שתפסיק לעשן בשבת ותתחיל להניח תפילין בכל יום, התנה הרבי. הרופא נעתר לבקשה, ורק אז הושיט לו הרבי את ידו ובירך אותו בברכת הצלחה.

בימים שלאחר מכן שינה הרופא את חייו מן הקצה אל הקצה. בהדרגה החל לשמור מצוות, צעד אחר צעד, ואף חבש כיפה לראשו, מתעלם מהמבטים התמהים של עמיתיו במסדרונות המרכז הרפואי, כפי שאמר הרבי בן היה. כמה ימים לאחר הבדיקה החוזרת החלים החולה לחלוטין, קם ממיטת חוליו, ועוד לפני חג השבועות חזר לביתו בריא ושלם.

עם שחרורו מיהר אל ביתו של הרבי להודות על הצלתו הנסית. בתגובה כתב הרבי כמה מילים על פתק ומסר לו את הפתק לשמירה. **בעת הניתוח, הנח את הפתק מתחת לראשך, אמר הרבי! האיש היה המום. הלוא זה עתה השתחרר מהמרכז הרפואי, ולפתע הרבי מדבר איתו על ניתוח. תדהמתו גברה עוד יותר כאשר הרבי הוסיף ואמר: מימי לא נתתי פתק של שמירה. זו הפעם הראשונה שאני עושה כן, ומדוע? משום שעל-ידך התגלגלה הזכות להחזיר את הרופא בתשובה שלמה, וכך הוא ייפטר מן העולם מתוך תשובה.**

חלף שבוע בדיוק, והרופא הלך לבית עולמו, לאחר שזכה לשוב בתשובה שלמה אל אביו שבשמיים.

גם הדברים שהצדיק אמר לאברך התקיימו על תום. כעבור תקופה מסוימת נזקק לניתוח. הוא הניח את כתב השמירה תחת ראשו, והניתוח המסוכן עבר בהצלחה.